

Motion till riksdagen 2022/23:729

av Mats Nordberg (SD)

Förbättrade förutsättningar för storskalig kärnkraft

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten genom Vattenfall eller på annat sätt bör verka för att vara huvudägare och helst helägare av de kraftverk som Vattenfall är ägare i, i synnerhet i nya kärnkraftverk, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ägardirektiv och samhällsekonomiska uppgifter för Vattenfalls verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa Vattenfalls verksamhet utanför Sveriges gränser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt driva minst en reaktor i Ringhals vidare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera kraftledningskostnader i jämförelser mellan olika alternativ för byggnation av nya kraftverk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har idag mycket allvarliga problem med elektricitetsförsörjningen till södra delen av landet.

Efter energikrisen i början på 1970-talet gjordes en enorm samhällsinvestering i kärnkraft för att skapa en inhemsk elproduktion som skulle göra oss mindre beroende av importerad olja. Beroendet av importerade fossila bränslen för att driva kraftverk sågs som ett så stort hot mot Sveriges industri och allmänna välbefinnande att ett stort program för snabb utbyggnad av kärnkraft genomfördes. Det var en samhällsinvestering av mycket stora mått, som ledde till att Sveriges elproduktion blev en av de minst växthusgas-

genererande i hela världen. Samtidigt skapades stabila förutsättningar för vår industri, vilket har möjliggjort en fortsatt stark och miljövänlig industriutveckling i vårt land.

Flera på varandra följande regeringar har nu försatt landet i en situation som liknar den under energikrisen i början av 1970-talet. Man har inte byggt nya reaktorer i takt med att gamla fasats ut. Istället har man från politikens sida drivit en politik som lett till att sex reaktorer lagts ned i förtid och elförsörjningen i södra Sverige har därigenom åsamkats stora problem, vilka nu återspeglas i betydligt högre elpriser än i landets norra delar. Dessutom har fossilbaserade kraftverk fått drivas enkom för att hantera den uppkomna elbristen. Ansvaret för den uppkomna situationen ligger helt på de politiska partier som i årtal motarbetat kärnkraften och på de regeringar som dessa partier har ingått i. Genom årtal av omväxlande nybyggnadsförbud, forskningsförbud och ensidiga skatter och avgifter, har konstruktionen av nya reaktorer omöjliggjorts och driften av befintliga blivit allt mindre lönsam.

Situationen idag är att osäkerheten kring tillgång till el för ett rimligt pris har medfört att industriinvesteringar i elintensiv verksamhet knappast ens övervägs i Mälardalen och söderut, samtidigt som elpriserna skiljer sig markant mellan nord och syd. De ökade elkostnaderna för medborgarna med resulterande sänkt köpkraft driver nu med stor sannolikhet dessutom fram en lågkonjunktur.

Det pågående stora uppsvinget av tunga industriinvesteringar i norra Norrland är naturligtvis glädjande, men samtidigt visar det tydligt på att investerarna inte törs investera i delar av landet där vattenkraften inte är tillräcklig och där kärnkraften inte längre räcker till. Speciellt tydligt har detta blivit efter nedläggningen av två reaktorer i Ringhals. Till detta har nu kommit problem knutna till att bland andra Danmark och Tyskland har ökat sin nettoimport av svensk el, i Danmarks fall för att inte behöva tillverka el med hjälp av kol och olja, i Tysklands fall även som en konsekvens av politiskt motiverade massiva kärnkraftsnedläggningar. I Tyskland försöker man nu efter Rysslands invasion av Ukraina dessutom minska beroendet av rysk gas, vilket ytterligare ökar pressen på svensk elproduktion och -export.

Vattenfall är idag statligt ägt, men i flera stora bolag och kraftverk, däribland Ringhals, är Vattenfall bara en delägare. Detta är inte en önskvärd situation. När staten är ägare i industriell produktion bör syftet vara bredare än att enbart maximera vinsten. Även andra samhällseliga intressen skall främjas. En jämförelse kan göras med Sveaskog, det statliga skogsbolaget. Sveaskog ska tjäna pengar till statskassan men bör även utveckla och pröva nya effektiva metoder för ökad virkesproduktion och för att främja biologisk mångfald. Med samma tankesätt bör Vattenfall ses som en strategisk tillgång för Sverige med uppgiften att inte bara tjäna pengar utan också tillhandahålla elektricitet på ett långsiktigt, förutsägbart, leveranssäkert och billigt sätt till medborgare och företag i vårt land.

Den 10 november 2022 meddelade Unipers moderbolag genom sin talesperson Georg Oppermann att företaget inte avser att bygga ny kärnkraft. Uniper säger även nej till att bygga atomkraft via sina dotterbolag i Sverige. Uniper är delägare i Sveriges alla tre aktiva kärnkraftverk: Oskarshamn, Ringhals och Forsmark. Från och med januari 2023 kommer därtill Uniper att övergå i tysk statlig ägo, vilket knappast ökar företagets beredvillighet att satsa på kärnkraft, givet Tysklands regerings negativa inställning till kärnkraft.

Att Sveriges kärnkraftverk liksom deras funktion som knutpunkter i landets system av kraftledningar till betydande del ägs av utländska företag, dessutom med ett stort utländskt statligt ägande, är olyckligt. Regeringen bör därför verka för att staten, genom

Vattenfall eller på annat sätt, på sikt blir helägare eller åtminstone majoritetsägare i alla nya kärnkraftverk liksom till deras anslutande kraftledningssystem (yrkande 1).

För att tydliggöra Vattenfalls huvudsakliga uppgift att tillhandahålla tillräckligt mycket och tillräckligt billig elektricitet för lång tid framåt bör Vattenfall få nya mål och ägardirektiv som tydligt uttalar att huvuduppgiften är säker, långsiktig och billig produktion av el till företag och medborgare i Sverige (yrkande 2).

Stora statliga svenska bolag som Domänverket, Assi Domän och Vattenfall har blivit kända för mindre lyckade stora investeringar i andra länder med stora förluster som resultat. Det är inte ändamålsenligt att Vattenfall som ett statligt företag med nämnda huvuduppgifter för svensk industri och svenska medborgare skall engagera sig i stor skala utanför Sveriges gränser, såvida det inte rör sig om verksamheter med direkt koppling till den svenska verksamheten. Gränserna för engagemang utomlands för statliga företag, däribland Vattenfall, bör tydliggöras från statens sida (yrkande 3).

I Tidöavtalet stipuleras att det bör utredas om det är möjligt att återstarta en av eller båda de nedstängda reaktorerna i Ringhals och till vilka kostnader. Givet den ytterst allvarliga försörjningssituation som nu råder bör regeringen skaffa sig underlag för att genom kommande budgetar om tekniskt möjligt kunna satsa väsentliga belopp för att möjliggöra återstart, samtidigt som staten bör agera för att återstartade reaktorer ska ligga under statligt majoritetsägande (yrkande 4).

Det planeras för stora investeringar i kraftledningar i Sverige. Till betydande del beror detta på behovet av att ersätta el från kärnreaktorer som tas ur bruk med geografiskt utspridda vindkraftverk. Kostnaden för att skapa sådan ny kraftledningskapacitet bör därför tydligt fördelas på och redovisas för de kraftverk och kraftverkstyper varifrån elen skall överföras. Detta skulle göra jämförelserna mellan att bygga ny vindkraft, ny kärnkraft eller ny elproduktion på annat sätt mer rättvisande (yrkande 5).

Mats Nordberg (SD)